

Täysistunto

Torstai 4.12.2025 klo 16.00—22.09

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisen talouden hoitamisesta ja talouspolitiikan arviointineuvostosta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 167/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 26/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 26/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi esittelee. Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.31 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen valtiovarainvaliokunnan mietinnön, joka koskee hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi julkisen talouden hoitamisesta ja talouspolitiikan arviointineuvostosta sekä niihin liittyviksi laeiksi.

Euroopan unionin uudet finanssipoliittiset säännöt tulivat voimaan 30. huhtikuuta 2024, ja ne edellyttävät sekä kansallista täytäntöönpanoa että täydentävää sääntelyä. Valiokunta on käsitellyt EU:n finanssipoliittisten sääntöjen uudistamista aiemmin valtioneuvoston kirjelmän yhteydessä. Uudistettujen sääntöjen tavoitteena on jäsenvaltioiden velkakestävyyden vahvistaminen sekä kestävän ja osallistuvan talouskasvun edistäminen uudistusten ja investointien avulla.

EU:n uuden sääntökehikon edellyttämiä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön arvioitiin ja valmisteltiin virkamiestyöryhmässä. Työ jatkui syyskuun 5. päivään 2025 asetetussa parlamentaarisessa työryhmässä, joka käsitteli sääntökehikon keskeisiä kansallisessa päätäntävallassa olevia kysymyksiä. Hallituksen esitykseen on tehty parlamentaarisesti linjatut muutokset.

Valiokunta toteaa, että esityksen keskeinen tavoite on turvata finanssipolitiikan kestävyys ja uskottavuus sekä kääntää velkaantuminen laskuun. Tätä kuvastaa myös esitetyn julkisen talouden hoitamista koskevan lain 1 §, jonka mukaan julkisen talouden hoidon tavoitteena on, että julkisyhteisöjen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen on enintään 60 prosenttia ja pitkällä aikavälillä 40 prosenttia.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki julkisen talouden hoitamisesta. Laki korvaa voimassa olevan finanssipoliittisen lain. Myös uudesta itsenäisestä finanssipolitiikan valvojasta, talouspolitiikan arviointineuvostosta, ehdotetaan säädettäväksi uusi laki ja lakia valtiontalouden tarkastusvirastosta muutetaan.

Valiokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvien 1. ja 3. lakiesityksen hyväksymistä muutettuna ja muutoin esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

Arvoisa puhemies! Nostan tästä pitkästä ja perusteellisesta mietinnöstä muutamia näkökulmia vielä esille.

Ensinnäkin keskipitkän aikavälin suunnitelmasta. Lakiesityksen 2 §:n mukaan valtioneuvosto laatii EU-lainsäädäntöön perustuvan keskipitkän aikavälin suunnitelman viipymättä nimittämisen jälkeen ja luonnos suunnitelmasta sisällytetään hallitusohjelmaan. Suunnitelma laaditaan vaalikauden mittaiseksi, ja sen keskiössä on nettomenopolku, joka on keskeisin suomalaiseen talouspolitiikkaan vaikuttava EU-sääntö. Nettomenoilla tarkoitetaan julkisia menoja ilman korkomenoja, EU:n ohjelmista aiheutuvia menoja, suhdanne- luonteisia työttömyysetuusmenoja sekä kertaluontoisia ja väliaikaisia toimenpiteitä. Lisäksi nettomenoissa huomioidaan päätöspäriset tulopuolen toimet siten, että veronkorotukset lisäävät nettomenopolun puitteiden liikkumatilaa menojen kasvuille, kun taas veronkevennykset vähentävät niitä.

Valiokunta pitää perusteltuna sitä, että luonnos keskipitkän aikavälin suunnitelmasta on osa hallitusohjelmaa. Tällöin muun muassa nettomenouran kokonaisuus, finanssipoliittiset tavoitteet ja niiden toimeenpanemisessa tarvittavat toimenpiteet ovat keskusteltavana hallitusneuvotteluissa. Myös eduskunta saa sen arvioitavakseen osana hallitusohjelmasta annettavaa pääministerin tiedonantoa.

Lakiesityksen 3 §:n mukaan julkisen talouden hoitoa ohjataan valtioneuvoston asettamilla tavoitteilla: on vaalikauden tavoite, ja sitten on ylivaalikautinen tavoite kahdeksan vuoden ajanjaksolle. Erityisesti uutena elementtinä on parlamentaarinen valmistelu. Valtioneuvosto asettaa ilman viivettä hallituksen muodostamisen jälkeen parlamentaarisen työryhmän valmistelevaan samalla vaalikaudella asetettavaa ylivaalikautista tavoitetta ja seuraavalla vaalikaudella asetettavaa vaalikauden tavoitetta. Ensimmäinen työryhmä on asetettu jo nyt lokakuussa 2025.

Valiokunta, kuten myös sen kuulemat asiantuntijat, pitää kansallisen säännösten keskeisenä vahvuutena parlamentaarista työskentelyä, joka tukee pitkäjänteistä ylivaalikautista työtä julkisen talouden hoidossa ja velkasuhteen hallinnassa. Asetettavien tavoitteiden parlamentaarinen valmistelu vahvistaa puoluerajat ylittävää sitoutumista finanssipoliittisiin sääntöihin ja luo yhteistä tilannekuvaa Suomen julkisen talouden näkymistä. Yhteisymmärrys tasapainottamistoimenpiteiden tarpeesta ja suuruusluokasta luo talouspolitiikkaan jatkuvuutta ja vahvistaa luottamusta.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin, että vaalikauden alussa asetettavan parlamentaarisen työryhmän tehtävä on laajempi kuin julkisen talouden hoitamista koskevan lain 3 §:n säättämät tehtävät.

Arvoisa puhemies! Tässä muutetaan myös lakia talouspolitiikan arviointineuvostosta. Hallitus esittää, että EU-lainsäädännön edellyttämänä itsenäisenä finanssipoliitiikan valvojana toimii Valtiontalouden tarkastusviraston sijasta jatkossa asiantuntijoista muodostuva talouspolitiikan arviointineuvosto.

Valiokunta nostaa esiin, että valiokunnan asiantuntijakuulemisessa esitystä valvojan tehtävien siirrosta pidettiin osin ongelmallisena ja tehtävää tarkastusvirastolle sopivana. Esiin tuotiin niin ikään virastossa jo oleva asiantuntemus. Asiaa on käsitelty myös hallituksen esityksessä. Valtiontalouden tarkastusviraston todetaan muun muassa täyttävän budjetitikehysdirektiivin finanssipoliitiikan valvojalle asettamat institutionaaliset vaatimukset, vaikka tarkastusvirasto ei sinänsä toimi mainitun direktiivin 8 a artiklan 3 kohdan sanamuodon mukaisella kollegiaalisuusperiaatteella vaan päällikkövirastoperiaatteella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

Saadun selvityksen perusteella tehtävien järjestämistä on tarkasteltu hallituksen esityksessä uutena kokonaisuutena, koska riippumaton talous- ja finanssipolitiikan valvonta- ja arviointitehtävä muuttui EU-lainsäädännön uudistuttua merkittävästi. Valmistelussa on katsottu, että etenkin kansallisen finanssipolitiikan säännön noudattamisesta laadittavan kokonaisarvion tekemiseen soveltuu nykyistä järjestelyä paremmin korkeatasoista ja laaja-alaista osaamista omaava useampijäseninen neuvosto ottaen huomioon tehtävän yhteiskunnallisen merkittävyyden ja laajan julkisen huomion. Myös valvojan uusi ja merkittävä tehtävä korjausmekanismin käynnistäjänä puoltaa valittua järjestelyä ja tehtävien keskittämistä yhdelle taholle. Arviointineuvoston laaja mandaatti mahdollistaa sellaistenkin aiheiden arvioimisen, jotka ovat luonteeltaan poliittisia tai lähellä päivänpoliittisen keskustelun teemoja.

Valiokunta on saanut selvitystä siitä, että tehtävien siirrossa ei ole eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 2 momentin mukaista epäselvyyttä. Tässä viitataan siis siihen, että nykyisestä Valtiontalouden tarkastusvirastosta säädetään myös perustuslaissa, ja tämä tehtävien muutos ei ole perustuslain vastainen.

Arvoisa puhemies! Tässä mietinnössä otetaan myös hyvin yksityiskohtaisesti kantaa tämän arviointineuvoston tehtäviin ja tiedonsaantioikeuteen, kokoonpanoon ja jäsenten kelpoisuuteen, jäsenten asettamiseen ja toimikauteen, arviointineuvoston sihteeristöön, mutta en lähde niistä tässä esittelyssä tarkemmin tuomaan esille.

Haluan vain lopuksi todeta, että hallituksen esitys laeiksi julkisen talouden hoitamisesta ja talouspolitiikan arviointineuvostosta sekä niihin liittyviksi laeiksi on valiokunnan mukaan parannus nykyiseen finanssipolitiikan ohjausjärjestelmään. Kansallisten sääntöjen suhde EU:n ohjauskehikkoon ja sen käytäntöihin ei kuitenkaan ole vielä kaikilta osin selkeä, ja säännösten vaiheittainen toimeenpano tuo kokonaisuuden ymmärrettävyyteen haasteita. Näin ollen finanssipoliittisen sääntökehikon toimivuutta on seurattava ja mahdolliset muutostarpeet arvioitava. Keskeistä on, että muutostarpeet käsitellään parlamentaarisisessa työryhmässä.

Valiokunta yhtyy kuulemiensa asiantuntijoiden näkemykseen siitä, että jos EU-sääntöjen valvontaan havaitaan liittyvän sellaista tulkinnanvaraisuutta ja joustavuutta, joka muovaaisi niistä käytännössä vähemmän velvoittavia, niin on hyvä, että kansallinen sääntely, seuranta ja valvonta tarjoavat tällöin tärkeän varmistusmekanismin hyvän julkisen taloudenpidon turvaamiseen. Toisaalta valiokunta pitää aiheellisena, että EU-sääntöjen mahdolliset muutokset voivat johtaa myös kansallisten sääntöjen muutostarpeiden arviointiin.

Valiokunta painottaa, että parlamentaarinen yli vaalikauden ulottuvan tavoitteenasettelu on tärkeä uusi elementti, joka lisää luottamusta pitkäjänteiseen ja hyvään julkisen talouden hoitamiseen. Kukin hallitus linjaa jatkossa sopeutustoimien sisällöstä, mutta niiden mittakaava valmistellaan parlamentaarisesti etukäteen. Ylivaalikautinen parlamentaarinen sopimus vähentää myös riskiä finanssipolitiikan poukkoilevuudelle.

Valiokunta pitää saamansa selvityksen perusteella hallituksen esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta esittää, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvät 2. ja 4. lakiehdotuksen, eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvät 1. ja 3. lakiehdotuksen — yksityiskohtaiset muutokset ja niiden perustelut ilmenevät tästä mietinnöstä — ja että eduskunta hyväksyy vielä yhden lausuman. Tämä lausumaehdotus kuuluu tässä seuraavasti... — Yritetään, arvoisa puhemies, löytää se täältä. Kyllä se löytyi. — Valiokunnan lausumaehdotus on seuraava: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa talouspolitiikan arviointineuvoston riippumatto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

muuden toteutumista ja arvioi tarvetta tehtävän uudelleenjärjestelylle viimeistään sen jälkeen, kun on tehty talouspoliittisesta arviointineuvostosta annetun lain 9 §:n mukainen ensimmäinen ulkoinen arviointi.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.43 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tänään käsittelyssä oleva hallituksen esitys talouden kehikosta, niin kutsutusta velkajarrulaista, on yksi tärkeimmistä päätöksistä suomalaisen julkisen talouden tulevaisuuden kannalta. Suomi ei voi enää jatkaa velkaantumista, jonka korkomenot syövät joka vuosi yhä suuremman osan hyvinvointiyhteiskunnan resursseista. Meidän on tulevaisuudessa päästävä tasapainoon, jossa keräämämme verot päätyvät meille itsellemme, meidän hoivaamme, koulutukseemme ja turvaamme, eivätkä lainanmyöntäjän taskuun. Velkajarru ei ole kahle vaan turvavyö. Se on mekanismi, joka suojaa maatamme kriiseiltä ja varmistaa, että pystymme hoitamaan perustehtävämme myös tulevina vuosikymmeninä.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys tuo julkiseen talouteen kaksi uutta tavoitetasoa. Ensinnäkin jokaiselle vaalikaudelle asetetaan parlamentaarisesti valmisteltu rahoitusasematavoite, joka ohjaa taloudenpitoa realistisesti ja ennustettavasti. Toiseksi asetamme kahdeksan vuoden ylivaalikautisen tavoitteen, jonka mukaan velkasuhteen on keskimäärin pienennettävä 0,7 prosenttiyksikköä vuosittain. Tämä pitkän aikavälin ohjaus on välttämätöntä tilanteessa, jossa velkaantuminen on jatkunut jo yli 15 vuotta ja korkomenot ovat nousemassa reilusti yli kolmen miljardin euron tasolle.

Valtiovarainvaliokunta on käsitellyt esityksen huolellisesti. Valiokunta tukee hallituksen linjaa ja on omilla tarkennuksillaan parantanut esityksen toimivuutta. Merkittävä uudistus on valiokunnan lisäämä säännös valtiovarainministeriön riippumattoman ennustetoiminnan turvaamisesta. Tämä vahvistaa talouspolitiikan läpinäkyvyyttä ja uskottavuutta. Lisäksi valiokunta on täsmentänyt rahoitusasematavoitteiden arviointia koskevaa sääntelyä, jotta kokonaiskuva talouden tilasta voidaan muodostaa luotettavasti.

Arvoisa puhemies! On historiallista, että suurimmat eduskuntapuolueet ovat yhdessä sitoutuneet talouden tasapainottamiseen. Kiitos siitä, arvoisat sisaret ja veljet, kollegat. Tämä on esitys, jonka sisällöstä meidän kaikkien tulisi olla ylpeitä. Tämä yhteinen linja parantaa Suomen asemaa, vahvistaa luottoluokitusta ja suojaa Suomea tilanteessa, jossa geopolittinen epävarmuus on pysyvä osa toimintaympäristöämme. Hyvin hoidettu julkinen talous on myös kokonaisturvallisuutta. Ilman uskottavaa velkajarrua meillä ei ole edellytyksiä rahoittaa puolustusta, varautumista eikä viranomaisketjujen toimintakykyä. Siksi tämä laki ei ole vain talouspolitiikkaa, se on ennen kaikkea suunnitelmallista turvallisuuspolitiikkaa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.47 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Velkaantumisen taittaminen on välttämätöntä Suomen ja suomalaisten tulevaisuuden turvaamiseksi. Valtio ei voi elää pysyvästi velaksi. Menot on sovittava kantokykyyn. Velkajarru suojelee hyvinvointivaltiota ja tulevia sukupolvia siltä, ettei velkataakka jää heidän maksettavakseen. Velkajarru rajaa talouspoliittisia mahdollisuuksia, mutta jättää puolueille keinovalikoiman: menojen leikka-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

ukset, verot tai kasvu. Totuus on, että veronkorotusten tie on Suomessa kuljettu loppuun. Veroaste on jo ennätyskorkea, eikä lisäverotus saa tappaa työn ja yrittämisen edellytyksiä.

Riippumaton arviointineuvosto varmistaa, ettei julkisen talouden hoito perustu hallituksen optimismiin. Poikkeamat ovat mahdollisia vain vakavissa kriiseissä, esimerkiksi sodassa tai pandemiassa. Normaalioloissa velkajarru on pidettävä tiukasti voimassa yli vaalikausien ja myös tavoitteellisena.

Velkajarrun ohella on suunnattava toimet kasvukaasuun, jotta saamme maahamme kasvua, jota ei ole ollut 17 vuoteen, ja tähän toivotaan kaikkien puolueiden yhteistä tahtotilaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.49 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että näitä velkajarrumaisia lakiesityksiä tulee eduskuntaan ja niitä hyväksytään ja luodaan uusia mahdollisuuksia velasta selviämiseen, mutta se nyt on ainakin ihan sataprosenttisen varma, että luomalla lisää hallintoa ja luomalla lisää byrokratiaa mikään velka ei vähene — päinvastoin se kasvaa. Suomi on tällä hetkellä euromaista toiseksi korkeimmalla paikalla, ikävä kyllä, julkisen talouden menoissa bkt:hen suhteutettuna. Ranska on ykkönen, Suomi on 0,1 prosentilla kakkonen. Jossakin ollaan ylhäällä, mutta ikävä kyllä siinä tilastossa, missä kannattaisi olla viimeisenä.

Ensinnäkin, mitä tapahtui lähivuosina, kun katsotaan, minkä takia Suomen talous tällä hetkellä sakkaa? No totta kai se sakkaa sen takia, kun tietysti maailmantilanne on tuolla markkinoilla, mikä on, Ukrainan sodan takia, ja monta muuta murhetta on siihen lisäksi. Mutta kuitenkin se Euroopan unionin mittapuussa tarkoittaa, kun samaa talousaluetta olemme, että Euroopan unioni luo koko ajan lisää byrokratiaa koko yhteiselle euroalueelle, yhteiselle EU:lle. Eliikkä koko ajan tulee uusia direktiivejä, uusia delegoituja asetuksia ja lisää hallintoa. Esimerkiksi vaikka nyt joku biokaasuhomma, minkä piti Suomessa lähteä liikenteeseen paljon reippaammin ja luoda uutta työtä Suomeen — mitä tapahtui? Valtavaa byrokratiaa luotiin sen ympärille, ja homma on siinä, eliikkä sekään ei etene.

Euroopan unioni itsessään on erinomainen talousesimerkki siitä, miten taloutta ei pidä hoitaa. Rahankäyttö on leväperäistä, esimerkkinä elvytyspaketti: lähes tuhannen miljardia euroa pistettiin rahaa menemään. Kukaan ei tunnu tänäkään päivänä tietävän, missä ne rahat ovat. Ei ollut minkään näköistä suunnitelmaa, ja nyt varmaan Euroopan unionin tilintarkastustuomioistuin siellä parhaillaan selvittelee, minne ne rahat ovat menneet ja missä ne ovat ja kuka on vastuullinen. Ja lisää ollaan tekemässä byrokratiaa nimenomaan tuleville vuosille.

Kun katsoo Euroopan unionin rahoituskehystä vuosille 2028—2034, niin eihän siinä voi tulla mitään muuta kuin murheelliseksi. Euroopan unioni hakee Euroopan jäsenmaihin päin verotusoikeutta, joka on siis itsenäisen Suomen kannalta äärimmäisen vaarallinen hanke. Se näkyi elvytyspaketti ykkösen aikana silloin toukokuussa 21, kun se hyväksyttiin tässä salissa, ja se näkyi jo silloin niissä papereissa, mitä Euroopan komissio valtiolle Suomeen toimitti. Siellä oli silloinen yhteinen eurooppalainen yhteisövero, CCTB, karmea kirjainyhdistelmä. Nyt se on muutettu COREksi — yhteinen eurooppalainen yhteisövero, joka on kuulemma 500 miljoonan euron ylityksiä varten vain ja ainoastaan. Kuka siihen uskoo? Eipä juuri kukaan, koska se rajahan voidaan laskea vaikka seuraavalla viikolla kymmenen miljoonaan. Sitten siellä tulee monia muita maksuja Euroopan unionille: lisää by-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

rokratiaa, lisää hallintoa, lisää jäykkyyttä koko Euroopan unioniin. Eikö sen pitänyt alun perin olla nimenomaan vapaan kilpailun ja vapaan markkinatalouden oikein loistotapaus, jolla hoidetaan eurooppalaista taloutta ja ennen kaikkea jäsenmaiden taloutta ja jäsenmaiden kansalaisten hyvinvointia yhä paremmalle tasolle? Tässä tapauksessa on ihan varma, että niin ei tule käymään.

Jos me emme itse ala purkaa Suomessa tätä byrokratiaa, niin silloin meidän käy huonosti. Ei ole mitään järkeä siinä, että vuosikausia joutuvat yritykset lupia odottamaan. Tunnen henkilökohtaisesti monta yritystä, monta yrittäjää, jotka ovat niin valtavassa pulassa, kun heillä on loistavia liikeideoita mutta lupien saanti näille yrityksille on käytännöllisesti katsoen mahdotonta. Moni on Suomesta lähtenyt pois, ja mikä ikävintä, arvoisa herra puhemies, on se, että nämä yritykset lähtevät täältä pois — elikkä omistaja myy koko firman jonnekin ja lähtee viettämään eläkepäiviä, ehkä varhaisessakin iässä, jos hyvän potin sattuu saamaan — mutta pahinta siinä on se, että suomalainen omaisuus menee ulkoiseen omistukseen ja sen jälkeen ne yhtiön tuottamat hyvät, eli liikevoitto ja moni muu hyvä asia, siirtyvät ulkomaille, kokonaan Suomen käsistä pois eikä ole sen jälkeen Suomen kansantaloutta rikastuttamassa, ei yhtään.

Jos me jatkamme näitä tällaisia, sanotaanko itseämme varten tehtyjä sanahelinöitä täällä, kuten tämä velkajarru on... Se on ajatuksena erittäin kaunis, mutta tässä ympäristössä, missä sitä toteutamme, se ei ikinä tule toteutumaan. Me tarvitsemme byrokratian purkua, yrittäjyyden tukemista ja ennen kaikkea sitä, että koko Suomea kehitetään. Tämä on äärimmäisen keskittävää politiikkaa, mitä on harjoitettu, eikä se tunnu ketään huolestuttavan. Jos jonnekin itärajan pintaan joku kaivos on syntymässä tai jotain muuta hauskaa, kuten esimerkiksi kotikuntaani on hyvin vahvasti kasvanut tämä aktiivihiilitehdas, niin mihin se kaatuu? Jos se kaatuu, niin se kaatuu siihen, että lupia niille hankkeille ei mistään saa. Ei mistään saa lupia, elikkä raaka-aineen saanti on mahdotonta.

Ja kun katsoo Euroopan unionin toimintaa vaikka metsätaloutemme kannalta, niin siellä haetaan koko ajan lisää keinoja päästä hallinnoimaan Suomen metsiä, ja tässä salissa siitä juurikaan ei ole puhuttu. Olen parhaani osaltani yrittänyt. Toivon, että ne 198 muuta saataisiin tähän mukaan. Jos me emme havahdu tähän asiaan, niin sen jälkeen joka ainoa metsäteollisuuden tehdas on uhanalainen tässä maassa. Olen sosiaalidemokraattien kantaa vähän ihmetellyt. Tähän saakka olen pitänyt demareita suurimpana työpaikkojen puolustajana nimenomaan metsäteollisuuden puolella, [Johannes Koskinen: Kyllä!] mutta olen pettynyt, kun en ole tätä porukkaa mukaan saanut. Toivon, että korkeasti arvostamani edustaja Johannes Koskinen tähän puuttuu ja hyvällä osaamisellaan johdattaa puolueensa oikealle polulle. Tätä jään odottamaan. Mutta tällä tavalla ei Euroopan talous eikä varsinkaan Suomen talous tule ikinä toipumaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.55 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Voin tässä sanoa, että sosiaalidemokraattinen puolue on ihan oikealla polulla. Kyllä me pystymme näihin työllisyysasioihin varmasti löytämään ratkaisuja yhdessä, ja katsotaan, että suomalainen teollisuus pärjää. Se on meille tärkeä kysymys jatkossakin.

Arvoisa puhemies! Tätä niin sanottua velkajarrukokonaisuutta on valmisteltu työryhmässä tuossa syksyn alussa, ja nyt tämä on ensimmäisessä isossa testissä, kun tämä työryh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

mä helmikuun loppuun mennessä hakee ensimmäisiä raamituksia tässä, ja on mielenkiintoista nähdä, miten tässä sitten tullaan onnistumaan.

Tämä salillinen väkeä — täällä näyttävät olevan vain oppositiopuolueet paikalla — näyttää sen, kuinka paljon tämä velkajarrukysymys eduskuntaa kiihdyttää tai kuinka suuri suksee tämä on täällä salissa. Ehkä se kertoo myös tämän lakikokonaisuuden hankaluudesta ja vaikeudestakin, kun sitä tehdään tässä tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Tilanne on kuitenkin sellainen, että vaikka meillä ei olisi minkäänlaisia tällaisia EU:n antamia rajoituksia velkaantumisesta ja sopeuttamisvaateista, mitä meille sieltä päin tehdään, niin me joka tapauksessa olisimme joutuneet tekemään näitä toimia ja hakemaan velkaantumiselle jarrua ja sen kääntämistä toiseen suuntaan. Se on ensimmäisenä muistettava.

Sitten tässä kuitenkin tämänhetkiset laskelmat osoittavat, että ensi vaalikaudelle, jos seitsemän vuoden sopeutuskaudella mennään, 6,4 miljardin euron sopeutus olisi edessä ja seuraavallekin, 2031—2035, 4,8 miljardia euroa, eli suurista sopeutustarpeista puhutaan, ja ainut asia on, mikä täälläkin nyt on hyvin tullut esiin, että jos ja kun meille tulee kasvua, niin sillä voidaan vaikuttaa tämän sopeutuksen suuruuteen. Mutta täytyy muistaa, että kun tämä pohjalaskelma on tehty noin puolentoista prosentin kasvulle, niin se kertoo aika paljon siitä sitten kun tämänhetkistä tilannetta katsotaan, että vuonna 2023 oli kasvu miinus 0,9, viime vuonna taisi olla plus 0,4 ja tälle vuodelle OECD taisi luvata juuri nollan pintaan. Eli kyllä me ollaan kaukana niistä kasvuluvuista, jotka tässä pitäisi saada aikaiseksi, ja se tekee tästä sitten myöskin vaikeamman toteuttamisen osalta. Mitä parempi kasvu on, me saadaan vähän pienennettyä näitä lukuja, ja jos me saadaan huonompi kasvu aikaiseksi, niin sopeuttamistoimia tulee lisää.

Mikä tässä on nyt uutta, on se, kun yhdessä katsotaan tämä raamitus, mihin kohtaan politiikan keinovalikoimalla voidaan mennä, ja nyt tämä keinovalikoima on varmasti eri puolueilla erilainen — on sopeutustoimia, tulojen nostamista, veronkorotuskysymyksiä ja sitten kasvun aikaansaamista. Näistä kolmesta pääelementistä varmaan ne keinot sitten jatkossa tulevat, joita tässä tehdään. Onneksi on myöskin niin, että politiikalla on tilaa sitten katsoa, miten näitä ratkaisuja tehdään, niin että velkaantuminen saadaan taitettua.

Arvoisa puhemies! Velkaantuminen on meille sen takia tärkeää saada taittumaan, että kun katsotaan tätä nykyistä tasoa, jossa on lähes 90 prosenttia julkinen velka suhteessa bkt:hen, niin se kertoo jo osaltaan, että se vaatii toimenpiteitä. Nyt sitten kun tämä velkaantuminen on näin korkealla tasolla, niin nämä EU:sta tulevat säännöt määrittelevät aika pitkälle, mikä on meidän sopeutustarve, niin että me pystytään tämä velkaantuminen taittamaan. Nämä kansalliset, omat säännöt tulevat vasta aikanaan esille, mikäli me saamme velkasuhteen taittumaan. — Arvoisa puhemies, jatkan seuraavassa puheenvuorossa. Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lylylle tiedoksi, että nythän on seitsemän minuutin puheet, niin että olisi voinut toki vielä jatkaa. — Edustaja Koskela.

18.00 Minja Koskela vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto on ainoana puolueena jättänyt tähän vastalauseen ja jäänyt ulos tästä velkajarrusopimuksesta, ja koen, että puolueen puheenjohtajana haluan avata niitä näkökulmia, miksi näin toimimme:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

Lähden liikkeelle siitä, että huoli velasta on jaettu, yhteinen huoli koko tässä salissa. Myös vasemmistoliitto tunnistaa ja tunnustaa sen, että Suomen alijäämä on kasvanut merkittäviin lukemiin ja tätä velkaa pitää saada taitettua.

On kuitenkin niin, että tämä velkajarru mekanismina pahimmillaan edesauttaa nimenomaan sitä velkaantumisen kasvamista, koska se pahimmillaan aiheuttaa mekanismin, jossa sitten matalasuhdanteessa leikataan vielä rajummin kuin nämä EU-säännöt edellyttäisivät. Tämä perustuu siihen, että kun tätä velkajarrua ryhdyttiin laittamaan liikkeelle ja nämä neuvottelut aloitettiin, niin sehän perustui siihen, että EU:n finanssipoliittiset säännöt täytyi tuoda osaksi kansallista lainsäädäntöä. Tämä on asia, mikä täytyy tehdä, olipa niistä EU:n finanssipoliittisista säännöistä mitä mieltä hyvänsä, ja meidän jätimme suuressa valiokunnassa niihin aikanaan vastalauseen, koska pidimme niitäkin ylikireinä. Mutta sitten on minusta erikoista, että siihen päälle haluttiin vielä kansallista, entistä kireämpää lisäsääntelyä, joka menee niitäkin joustoja, joita näissä EU:n finanssipoliittisissa säännöissä on, kireämmäksi ja juuri aiheuttaa sen, että matalasuhdanteessa sitten voi aktivoitua sellainen malli, jossa leikataan vielä rajummin.

Tämähän perustuu näihin lukuihin, joita oli kolme: alijäämä sääntö, joka EU:n fipo-säännöissä on kolme prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen ja velkajarrussa kaksi ja puoli, velkasuhde, joka fipo-säännöissä on 60 ja velkajarrussa ensin 60 ja sitten myöhemmin 40, ja sitten tämä velan laskutahti, joka on velkajarrussa 0,75, kun fipo-säännöissä se on 0,5 silloin kun velkasuhde on 60 ja 90 prosentin välillä. Eli tämä on kaikilla näillä luvuilla kireämpi kuin ne EU:n finanssipoliittiset säännöt ovat, ja sitten lisäksi tähän tulee vielä semmoinen kehikko kuin tämä parlamentaarinen työryhmä, josta puhun muutaman sanan seuraavaksi.

Me ollaan duubioitu tätä parlamentaarista työryhmälle annettua valtaa, jota muilta osin on kovasti kiitelty, mutta ehkä on jäänyt vähän vähemmälle julkiselle keskustelulle se, että tämä parlamentaarista työryhmälle annettu valta tulee meidän olemassa olevan budjettiprosessin päälle. Se on edelleen minusta meille kaikille jossain määrin epäselvää, missä määrin se sitten tulee ohjaamaan finanssipolitiikan toteuttamista, jonka pitäisi kuulua vaaleilla valitulle hallitukselle. Se, että me tehdään parlamentaarista yhteistyötä, on minusta aina hyvä asia. Tässä talossa se on yksi parhaista asioista, mitä voidaan tehdä, että voidaan parlamentaarisesti sopia yhdessä asioista. Sitä minä en vastusta, ja me istumme siellä parlamentaarisessa työryhmässä, jota kokoomuksen kansanedustaja Ville Valkonen on puheenjohtanut minusta oikein mallikkaasti. Siitä huolimatta tämä mekanismi, joka tähän luodaan, että parlamentaarisessa työryhmässä asetetaan jatkossa tällaiset rahoitusasematavoitteet, on minusta vieras tälle meidän nykyiselle demokraattiselle systeemille ja meidän budjettiprosessille, joka täällä eduskunnassa on. Itse duubioin sitä, onko tämä nyt sitten tätä meidän järjestelmää jollain tavalla siten uudistava, että tästä olisi pitänyt käydä hieman enemmän keskustelua. Tähän velkajarruunhan otettiin mallia Ruotsista, missä tämä koko sopimus oli paljon laajempi ja niitä neuvotteluita käytiin paljon pidempään.

Minä olen kyllä huolissani siitä piirteestä, mikä tähän on tullut ja mikä liittyy tähän parlamentaarisen työryhmän valtaan, että tässä on ruvettu duubioimaan sitä, onko esimerkiksi vasemmistoliitto hallituskelpoinen. Tämä kysymys on minusta absurdi, koska hallituksen menosta päätetään hallitustunnusteluissa ja sittemmin hallitusneuvotteluissa, ei parlamentaarisissa työryhmissä. Perussuomalaiset, jotka istuvat tällä hetkellä hallituksessa, jäivät ulos parlamentaarisesta ilmastosovusta Sipilän hallituskaudella, ja se ei ole heitä estänyt istumasta hallituksessa, koska siitä ei päätetä parlamentaarisissa työryhmissä, joskin ilmas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

ton kuumeneminen on vähintään yhtä suuri eksistentiaalinen kriisi kuin velkaantuminen, ja itse asiassa se on vielä eksistentiaalisempi, koska jos eivät meillä ole ilmasto ja luonto kunnossa, niin sitten ei jää mitään talouttakaan, mitä ylläpitää.

Yksi kysymys tässä on myös se, että tämä velkajarrusopimus kasvattaa valtiovarainministeriön valtaa, joka on jo tälläkin hetkellä varsin huomattava ja tällä hallituskaudella myös kasvanut. Jos katsotaan esimerkiksi sotealueita ja niiden päättäjävaltaa, niin valtiovarainministeriölle on annettu myös tässä suhteessa hyvin paljon enemmän valtaa kuin tähän mennessä. Tämä huolestuttaa minua muun muassa siksi, että tämä valtiovarainministeriön käyttämä finanssipoliittinen kerroin vähättelee sitä hallaa, jota tehdään silloin kun leikataan pienituloisilta ihmisiltä, ja tämä on nähty monta kertaa. Myös nämä työttömyysvaikutukset ja työllisyysvaikutukset ovat hyvin mekaanisia ja joissain tapauksissa tosielämälle vieraita, kuten on käynyt nyt ilmi esimerkiksi suojaosien poistosta käydyssä keskustelussa.

Siksi minusta on hyvä, että tässä velkajarrusopimuksessa kuitenkin sovittiin siitä, että kehitetään näitä valtiovarainministeriön laskentamalleja ja niitä tapoja, joilla taloutta arvioidaan. Todella toivon ja vetoan, että tätä asiaa nyt myös parlamentaarisesti sitten kehitetään, esimerkiksi pohtimalla jotain hyvinvointitalouden kaltaisia malleja tai sitten vaikka bkt:tä mittarina suhteessa muihin olemassa oleviin mittareihin, vaikkapa GPI:hin eli Genuine Progress Indicatorsiin, joka ottaa paremmin huomioon myös hyvinvointivaikutukset.

Tässä taisivat olla nyt minun huomioni tällä erää tähän. Haluan ehkä lopuksi vielä korostaa sitä, että huoli velasta on yhteinen ja sen vuoksi meidän kaikkien täytyy tehdä töitä. Minä en vain usko siihen, että tämä velkajarru on siihen oikea tapa. Nyt jatketaan töitä sitten siinä parlamentaarisessa työryhmässä.

Arvoisa puhemies! Teen lopuksi vielä seuraavan esityksen: ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseeseen sisältyvät lakiehdotukset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

18.07 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Haluan tähän alkuun todeta tuosta parlamentaarisesta sopimuksesta ja työryhmästä sen, että pidän sitä tärkeänä, että joka tapauksessa — siitä huolimatta, että vasemmistoliitto, kuten edellä kuulumme, jäi pois tästä sopimuksesta silloin, kun parlamentaarinen työ tämänkin lain nojalla käynnistyi ja valittiin ne henkilöt — kaikki puolueet ovat siinä aina mukana ja jokaisen vaalin jälkeen nimitään parlamentaarinen työryhmä.

On totta kai selvää, että ei muodollista valtaa eikä tosiasiallistakaan valtaa ole sillä parlamentaarisella työryhmällä. Se on valmistelevaa työtä, ja tämä sali tässä perustuslainkin mukaan on se, joka lopulta asiat ratkaisee, ja näin pitääkin olla. Myös näen niin, että eihän tätä politiikan liikkumavaraa tässä viedä pois esimerkiksi sen suhteen, mihin ne sopeutus-toimet kohdistetaan — vaikka menosopeutukset tai verosopeutukset — vaan se jää kunkin hallituksen päätettäväksi. Mittakaava, kuten tässä todettiin, päätetään tai valmistellaan parlamentaarisesti, ja sitten sen mukaan mennään.

Tämähän on hyvin pitkälle, voi sanoa, modifikaatio siitä Ruotsin mallista, joka on käytännössä osoittautunut toimivaksi. Ne argumentit, mitä tässä vasemmistoliiton Koskela edellä toi siitä, että tämä on paljon tiukempaa kuin mitä EU-säännökset — näin ei ole itse asiassa meidän valiokunnan asiantuntijakuulemisessa kukaan todennut, vaan itse asiassa päinvastoin. On todettu, että ainakin seuraavat pari vaalikautta tulevat käytännössä nämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

EU:n asettamat henkselit ensinnä vastaan eivätkä nämä kansalliset. Toki nämähän eivät vielä astu voimaankaan samassa mittakaavassa, mutta näen, että kyllä myöhemminkin näyttää tämä meidän tilanne olevan niin hankala, että kyllä nämä EU-säännöt ovat ne, jotka meillä tulevat sanelemaan hyvin pitkälle tämän julkisen talouden tervehdyttämisen.

Keskusta on kaksi vuotta puhunut siitä, että on syytä asettaa parlamentaarinen työryhmä yhdessä valmistelemaan kestävää polkua terveen talouden tielle. Siitähän mainitsi aikoinaan Suomen Pankin pääjohtaja Rehn, ja myös avatessaan viimeiset valtiopäivät tasavallan presidenttinä presidentti Niinistö nosti sen puheessaan esille. Siksi olemme tyytyväisiä siihen, että nyt tämmöinen lainsäädäntö on meillä tässä edessä ja itse asiassa tämä työ jo eduskunnassa käynnistynyt.

Näemme arvokkaana sen, että yhdessä lähdetään sitoutumaan tälle polulle. Vielähän meillä ei ole siitä näyttöä, miten tässä onnistutaan, mutta onhan se tärkeää, että ensimmäiset askeleet on otettu. Myös valtiovarainvaliokunta omassa mietinnössään toteaa, että finanssipoliittinen säännöstö ja makrotason tavoitteiden asettaminen eivät itsessään vielä tasapainota julkista taloutta tai alenna velkasuhdetta. Haaste tulee olemaan siinä, kuinka tavoitteet kullakin vaalikaudella kääntyvät varsinaisiksi sopeuttaviksi toimenpiteiksi.

Kun me täällä nyt sitten kyselytunnilla kuulimme jälleen ministereiden vastauksissa, että tämä hallitus on tehnyt 10 miljardin sopeutustoimen, niin haluan nyt tässä ihan avoimesti todeta, että paperilla on tehty mutta ei käytännössä. Nämä sopeutusvaatimukset, jotka tulevat nyt tämän mietinnönkin mukaan tulevalle vaalikaudelle olemaan tämän hetken arvion mukaan 9,9 miljardia euroa, tai jos valitsemme seitsemän vuoden sopeutusjakson, 6,4 miljardia euroa, lasketaan aivan eri periaatteella kuin tämä hallitus laskee nyt omia toimiaan. Näillä laskukaavoilla nykyisen hallituksen sopeutustoimet eivät kovin monta miljardia olisi. Tämä tarkoittaa sitä, että meidän haaste julkisen talouden tasapainottamisessa on paljon suurempi kuin mitä tällä hetkellä tämä hallitus on nähnyt omissa toimenpiteissään vaikutuksia.

Otetaan esimerkiksi tämä, että on 10 miljardiin laskettu 2 miljardin työllisyyden parantuminen, 100 000 työpaikkaa. No, jokainen tietää, onko syntynyt 100 000 työpaikkaa. Ei ole syntynyt, vaan on tullut työttömiä, on menty toiseen suuntaan. Tai 2,1 miljardin sopeutukseen laskettava osuus hyvinvointialueille: No, jokainen näkee, että hyvinvointialueet tekivät ensimmäisen kahden vuoden aikana kaksi ja puoli miljardia tappiota, ja sieltä tuli jälkikäteistarkistus, joka oli suuruudeltaan tätä luokkaa kahtena ensimmäisenä vuonna, kun ne jälkikäteistarkistukset tulevat. Ei niitä oltu arvioitu sillä summalla tietenkään, kun hallitus aloitti, siihen julkisen talouden suunnitelmaan, eli nekään eivät toteudu ja tästä lähtee heti pohja pois.

Ja kun puhutaan sopeutuksesta tämän hallituksen esityksen ja valiokunnan mietinnön mukaan, niin se tarkoittaa tosiasiaassa rahoitusaseman parantamista. Onko tämän hallituskauden aikana valtiontalouden tulojen ja menojen tasapaino juurikaan parantunut? Ei ole. On mennyt heikompaan suuntaan, mikä osoittaa sen — en mene niihin syihin, niitähän on monia, eikä tässä ole tarkoitus sinänsä arvostella, mutta totean vain — että jos samaan aikaan tehdään menosopeutusta mutta vedetään löysää veropolitiikkaa, annetaan veronalennuksia sinne sun tänne, sinne sun tänne miljarditolkulla — on arvonlisäveron, ruuan puolen prosentin arvonlisäalennuksia, ollaan tekemässä yhteisöveron parin prosentin kaava-maisia leikkauksia yli 800 miljoonaa — niin nämähän tulevat murentamaan tätä. Olen tästä sen takia surullinen, että kun meillä on yhteinen iso haaste nyt edessä, niin nykyinen hallitus, samalla kun me ollaan ensimmäisiä askeleita tälle polulle ottamassa yhdessä, vai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

keuttaa valtavasti tätä työtä tasapainottaa tätä taloutta — vaikeuttaa valtavasti työtä tasapainottaa tätä taloutta murentamalla tätä veropohjaa erilaisilla pienillä veronalennuksilla, jotka yhteensä valtiontalouteen ovat erittäin merkittäviä ja osittain hankalasti palautettavia.

Siitä huolimatta tulevaisuuteen on katsottava valoisasti ja uskottava siihen, että kun teemme kovasti töitä, me saamme pelastettua Suomen talouden ja säilytettyä myös taloudellisen itsenäisyyden, joka kyselytunnilla oli esillä. Siinä ei auta edellisen hallituksen eikä nykyisen hallituksen syyttely, varsinkaan tulevan hallituksen, vaan siinä on pakko alkaa yhdessä tekemään vaikeitakin ratkaisuja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

18.15 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto on huolissaan Suomen velkaantumisesta. Me olemme valmiita vahvistamaan julkista taloutta kestäväällä ja oikeudenmukaisella tavalla, mutta kansallisen velkajarrun ongelma ei ole tavoite vaan keinot, jotka ovat sekä taloudellisesti että yhteiskunnallisesti vahingollisia. Me emme voi hyväksyä mallia, joka heikentää talouskasvua, lisää eriarvoisuutta, heikentää demokratiaa ja lukitsee Suomen lähelle pysähtyneisyyttä vuosikymmeniksi.

Vasemmistoliitto haluaa vahvan talouden mutta myös vahvan hyvinvointivaltion. Se syntyy investoinneista, työllisyydestä, koulutuksesta, osaamisesta ja oikeudenmukaisesta verotuksesta, ei automaattisesta leikkauskierteestä.

Arvoisa puhemies! EU:n uudet finanssipoliittiset säännöt ovat jo itsessään erittäin tiukat. Ne velvoittavat kaikki jäsenmaat merkittäviin sopeutuksiin tulevina vuosina, mutta emme tänään keskustele vain EU-sääntöjen toimeenpanosta. Hallitus on päättänyt rakentaa EU-sääntöjen päälle kansallisen lisäsääntelyn, joka tekee talouspolitiikan sääntökokonaisuudesta raskaamman, jäykemmän ja ankaramman kuin mitä EU edes edellyttää.

Hallitus esittää velkasuhteelle 0,75 prosenttiyksikön vuosittaista alentamistavoitetta. Tämä on tiukempi kuin EU:n vaatimus Suomen nykyisellä velkatasolla. Tämä voi tarkoittaa miljardeja, jopa kymmeniä miljardeja, enemmän leikkauksia kuin mitä EU meiltä vaatii.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton arvio on selkeä: tämä esitys ei vahvista velkakestävyyttä, se uhkaa sitä. Myötäsyklinen leikkaaminen taantumassa syventää matalasuhdannetta, heikentää kysyntää, jarruttaa investointeja ja voi johtaa työttömyyden pysyvään nousuun. Tällöin velkasuhde ei laske vaan se nousee. On siis merkittävä riski, että velkajarru kääntyy itseään vastaan ja tulee kasvattamaan Suomen velkasuhdetta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitykseen sisältyy myös vakavia demokratiaongelmia. Parlamentaaraiselle työryhmälle annetaan valtaa, joka kaventaa vaalien kautta muodostetun hallituksen toimivaltuuksia. Tulevien hallitusten kädet sidotaan jo ennen kuin ne ovat aloittaneet työnsä. Lisäksi valtiovarainministeriölle annetaan vahva saneluvalta. Sen makroennusteet ja vaikutusarviot, jotka nekin ovat usein kiistanalaisia, määrittäisivät koko maan finanssipolitiikan liikkumavaran. Se ei ole tervettä demokratian eikä hyvän talouspolitiikan kannalta.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto esittää vastalauseessaan rakentavan vaihtoehdon. Me tunnistamme, että EU:n edellyttämä sääntely on vietävä kansalliseen lainsäädäntöön, mutta hylkäämme kansallisen lisäksi kiistelyn, joka ei perustu tutkimukseen, taloudelliseen realismiin eikä Suomen yhteiskunnallisiin tarpeisiin. Me ehdotamme, että Suomen talou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

den ohjausjärjestelmä pidetään johdonmukaisena, selkeänä ja kriiseihin reagoimiskykyisenä. Esitämme myös, että julkisen talouden suunnitelma kohtelee tuloja ja menoja symmetrisesti, kuten EU:n nettomenotarkastelu edellyttää. Näin poistetaan kannustin kiertää kehyksiä veronalennuksilla, ja tuodaan talouspolitiikkaan uusiin olosuhteisiin sopivaa joustavuutta.

Haluan nostaa esiin myös sen, mitä tämä esitys tarkoittaa käytännössä suomalaisille. Mitä tapahtuu, jos hallituksen jo käynnistämä ankara leikkauslinja yhdistetään tähän esitettyyn velkajarruun, joka sitoisi tulevienkin hallitusten kädet. Todellisuudessa kyse on päätöksestä, joka määrittää Suomen mahdollisuuksia rakentaa hyvinvointia vielä vuosikymmenten päästä.

Ensinnäkin, koulutus: Suomi ei nouse ilman osaamista. Osaamiseen sijoitettu euro on paras mahdollinen kasvupanostus, mutta jos velkajarru tekee talouskurista pysyvän olotilan, se merkitsee toisen asteen opetuksen supistuksia, korkeakoulujen rahoituksen heikkenemistä ja tutkimuspanostusten kutistumista. Miten tällainen maa ajattelisi säilyttävän kilpailukykynsä?

Arvoisa puhemies! Leikkauskierteessä koulutus on aina ensimmäisiä kärsijöitä, vaikka juuri sen varaan talouskasvu ja hyvinvointi rakentuvat.

Toiseksi, sosiaali- ja terveyspalvelut: Jo nyt hyvinvointialueet kamppailevat kroonisen alirahoituksen kanssa. Hoitojonot kasvavat, henkilöstö väsyä, ja palveluiden saatavuus heikkenee. Jos velkajarru pakottaa entistä suurempiin sopeutuksiin taantumankin aikana, se tarkoittaa aitoja, suoria leikkauksia peruspalveluihin lapsilta, vanhuksilta, mielenterveyspalveluista, perusterveydenhuollosta. Kysyn arvoisilta edustajilta: kuinka paljon enemmän näitä palveluja voidaan enää leikata ilman, että koko järjestelmä alkaa pettää?

Kolmanneksi, ilmasto- ja luontotoimet: Me emme elä taloudessa, jossa ilmastotoimista voisi leikata sitten joskus, kun on paremmat ajat. Me elämme taloudessa, jossa jokainen viivästys maksaa enemmän ja jossa kustannukset kasvavat, mitä kauemmin odotamme. Ilmastotoimet ja luontokadon torjunta eivät ole kulueriä. Ne ovat riskienhallintaa, turvallisuuspolitiikkaa ja tulevien kustannusten minimoimista. Velkajarru, joka pakottaa leikkaamaan vaalikaudesta toiseen, tekee pitkäjänteisestä ilmasto- ja ympäristöpolitiikasta käytännössä mahdotonta. Ei ole olemassa tilannetta, jossa ilmastokriisi pysähtyisi odottamaan parempia budjettivuosia.

Arvoisa puhemies! Tällainen politiikka ei kerta kaikkiaan taita velkaa. Se sementoi pysähtyneisyyden, ja lopulta kyse ei ole vain numeroista vaan suunnasta, jonka tämä maa valitsee. Velkajarru tarkoittaa sitä, että valinta suunnasta ei ole enää meidän. Leikkaukset jatkuvat automaattisesti, palvelut heikkenevät automaattisesti, investoinnit supistuvat automaattisesti, ja Suomi ajautuu syvemmälle pysähtyneisyyteen ja velkakuoppaan juuri siksi, ettei päätöksiä saa enää tehdä demokraattisesti, harkiten ja olosuhteita arvioiden.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole vastuullista taloudenpitoa. Tämä on automaattinen leikkauksineisto, joka ei tunnista ihmistä, ei tiedosta ilmastokriisiä, ei ymmärrä suhdanteita eikä rakenna tulevaisuutta.

Lopuksi kannatan edustaja Koskelan tekemää käsittelyn pohjaa koskevaa ehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Lohi. Sen jälkeen Räsänen, Joonas.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

18.22 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan tuohon edelliseen puheenvuoroon todeta, että olen hirveän tyytyväinen siitä, että kuitenkin yli 90 prosenttia puolueista näillä eduskuntapaikoilla mitattuna oli tämän yhteisen linjan takana. Jotenkin, kun kuulosti tuolta, kuinka huono sopimus me ollaan parlamentaarisesti tehty, tulee mieleen, että olisikohan se kuitenkin näin, että kaikki ekonomistit, joita valtiovarainvaliokunta tai tuo parlamentaarista sopimusta valmisteleva työryhmä kuuli, ja kaikki muut, yli 90 prosenttia, olisivat jotenkin väärässä ja vasemmistoliitto oikeassa. Eihän sitä koskaan tiedä, vaikka näin olisi, mutta jotenkin luotan siihen, että kun maan parhaat talouden asiantuntijat kannustivat tämmöiseen parlamentaariseen sopimukseen ja näkivät tällä suuren arvon, niin heidän lausunnoillaan on arvo. Olen itse kyllä tyytyväinen, että me kykenemme sen tekemään. Käytännössä tietenkin näkee, miten tämä toimii, mutta eihän se voi olla niin, että jatketaan niin kuin entiseen malliin vaan ja sanotaan, että velkaantuminen taittuu, kun se ei taitu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Honkasalo, vastauspuheenvuoro.

18.24 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittääkseni olisi todella tervetullutta, että myös talouspolitiikasta voitaisiin käydä kriittistä ja moninaista keskustelua. Meillä on Suomessa myös taloustieteilijöitä, jotka ovat suhtautuneet tähän velkajarruun erittäin kriittisesti. Ongelmahan tässä on juuri se, että se sementoi tämän talouskuripolitiikan. Me nähdään jo tällä Orpon hallituskaudella, että talouskuripolitiikka ei kerta kaikkiaan toimi. Se on syventänyt Suomen pysähtyneisyyttä, kasvattanut työttömyyttä, lisännyt eriarvoisuutta, ja velkajarrussa ongelma on nimenomaan se, niin kuin äsken totesin, että se lyö vielä kovemman talouskuripolitiikan tuleviksi vuosikymmeniksi eteenpäin. Sen sijaan meidän pitäisi uskaltaa rohkeasti investoida, sen sijaan meillä on valtava ilmastokriisi päällä koko ajan, mikä edellyttää meiltä sitä, että me tekisimme myös rohkeita ilmastotoimia. Eli tässä kontekstissa tämä velkajarru ei vain kerta kaikkiaan sovi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten mennään puhujalislalle. — Edustaja Räsänen, Joona.

18.25 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Ehkä on pakko aloittaa siitä, että korjataan näitä edustaja Koskelan ja edustaja Honkasalon vääriä väitteitä.

Ihan ensinnäkin tämä argumentti tästä talouskuripolitiikan jatkamisesta. Edustaja Koskelan ja edustaja Honkasalon argumenttihan oli se, että nyt mietinnön mukaan jatkuu talouskuripolitiikka ja se olisi jotenkin erilaista sitten heidän vastalauseensa mukaan. Mutta heidän vastalauseensahan lähtee siitä, että hekin sellaisenaan hyväksyvät kansalliseen lainsäädäntöön tuotavaksi nämä Euroopan unionin uudet finanssipoliittiset säännöt. Kun me katsomme nyt ensi vaalikautta ja vielä sitä seuraavaakin vaalikautta, niin sehän tarkoittaa täysin sitä samaa asiaa, mitä tässä mietinnössäkin esitetään. Eli onko siis niin, että heidän mielestään tätä talouskuripolitiikkaa, jos siis tämä siihen todella johtaa, on syytä jatkaa vielä vielä kaksi vaalikautta, mutta sitten vuodesta 35 eteenpäin tämä jotenkin muuttuisi?

Arvoisa puhemies! Tiedän, että tämä on monimutkaista keskustelua, mutta kun todella sen vastalauseen lukee, niin siinähan tosiasiallisesti esitetään, että mennään vuoteen 35 ihan samalla tavalla kuin tämä mietintökin toteaa. Mikään ei siis erota tätä mietintöä ja vastalauseetta, kun puhutaan kahdesta seuraavasta vaalikaudesta. Se on ehkä syytä kansallekin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

ja äänestäjille ja mahdollisille politiikan kommentaattoreillekin korostaa, että todella tämä edustajien Koskela ja Honkasalo esittämä vastalause toteaa, että seuraavat kaksi vaalikautta noudatetaan prikulleen sitä samaa linjaa, mitä edustaja Lohen esittelemässä mietinnös-säkin todetaan.

Arvoisa puhemies! Ehkä on syytä todeta juuri se, mistä tässä keskustellaan, kun keskustellaan näistä kansallisista säännöistä ja siitä, miten ne tulevat voimaan. Tosiasia todella on se, että kaksi seuraavaa vaalikautta meitä tulee kaikkien ennustettavissa olevien toimintaympäristön muutosten ja muidenkin tekijöiden johdosta tosiasiaissa sitomaan enemmän nämä Euroopan unionin uudet finanssipoliittiset säännöt, ja sitten vuodesta 35 eteenpäin — riippuen, miten nämä kaksi seuraavaa vaalikautta menevät — luultavasti myös tämä kansallinen sääntely alkaa vaikuttaa ja toivon mukaan silloin varmistaa sen, että jatkamme sillä tiellä, jolla toivottavasti olemme jo kaksi seuraavaa vaalikautta edenneet.

Sitten, arvoisa puhemies, väite siitä, että tällä parlamentaarisella sovulla tämän finanssipolitiikan ohjauskehyksen osalta jotenkin estettäisiin tarpeelliset panostukset esimerkiksi julkisiin palveluihin, olivat ne sitten sosiaali- ja terveystalouteen tai koulutukseen tai muihin tarpeellisiksi katsottaviin asioihin, ei sekään pidä paikkaansa. Eihän tämä miltei osin tule rajaamaan sitä keinovalikoimaa, mitä kulloinkin vallassa oleva hallitus, jos nauttii eduskunnan enemmistön luottamusta, haluaa tehdä, mutta se tulee toivon mukaan rajoittamaan sitä, että ihan pelkästään vain kauttaaltaan menoja kasvattamalla tai veroja keventämällä politiikkaa ei voida tehdä. Tämä on tärkeä muistaa: tällä sovellahan pyritään nimenomaisesti siihen, että taloutta hoidetaan vastuullisesti siten, että tämä hyvinvointiyhteiskunta voidaan turvata myös tuleville polville. Sehän on tämän koko esityksen ydin niin näissä Euroopan unioninkin finanssipoliittisissa säännöissä kuin sitten tässä kansallisessa lisässä, eli turvataan hyvinvointiyhteiskunnan taloudellisenkin kestävyys ja sitä kautta ylipäättensä yhteiskunnan säilyminen myös tuleville polville.

Kyllähän ilman mitään sääntöjäkään EU:sta tai kansallisesti tämä Suomen suunta on vaan välttämätöntä muuttaa. Tällä hetkellä meidän velkaantumiskehitys on todella Euroopan nopeinta. Se alkaa jo rasittaa ylipäättensä meidän yhteiskunnan kantokykyä ja varsinkin kriisinkestävyyskykyä. Tuossakin keltaisessa kirjassa, joka tänne on jokaisen eteen tuotu, todetaan se karu tosiasia, että tämänkin vuoden osalta pelkästään velanhoidon kustannukset ovat siellä kolmen miljardin tietämillä. Seuraavan neljän vuoden aikana ne nousevat jo viiteen miljardiin euroon. Voisin kuvitella, että nämä kasvaneet korkomenot moni meistä haluaisi käyttää mieluummin joihinkin muihin asioihin.

Sitten kun tiedetään, että jokaisessa kriisissä keskimäärin aina kymmenellä prosenttiyksiköllä on velkasuhde tullut ylöspäin, niin tämä tasohan, kun me olemme jo kohta siellä 90:ssä, estää myös yhteiskuntaa reagoimasta tuleviin kriiseihin. Niin koronaviruksen kuin myös Venäjän aloittaman hyökkäyssodan johdosta aiheutuvan kriisin keskeinen vastaus-han oli se, että yhteiskunta vastasi. Yhteiskunta otti iskun vastaan kotitalouksien ja yritysten puolesta, ja aivan oikein. Mikäli me emme tätä velkaantumiskehitystä saa käännettyä, niin tämä kriisinkestävyyskyky meiltä heikkenee, ja sitten tulee olemaan kyllä todella kovat ajat tilanteessa, missä kohtaamme jälleen vastaavan kriisin.

Arvoisa puhemies! Ehkä sekin on syytä tuoda tässä esille, että on kuulunut myös niitä argumentteja, että tämä nyt kaventaa demokratiaa, että se, että yhdessä kykenisimme sopimaan tavoitteista tuleville vuosille, kaventaa demokratiaa. Yleensä tämän kommentin vielä käyttävät he, jotka ovat toisaalta ensimmäisenä yleensä vaatimassa, että meidän pitäisi asettaa yhteisiä tavoitteita tuleville vuosille. Mutta ei kai se niin voi olla, että yhteisiä ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

voitteita voidaan asettaa ainoastaan silloin, kun kysymys on menojen kasvattamisesta, vaan kai me nyt pystymme asettamaan yhteisiä tavoitteita myös silloin, kun kysymys on siitä, että turvaamme julkisen talouden kestävyys. Ja kun olen ymmärtänyt, että ylipääntänsä täällä on halua laajaan parlamentaariseen yhteistyöhön, niin tältä osin kyllä ihmettelen näitä edustajien Honkasalo ja Koskela käyttämiä puheenvuoroja, mutta heillä on tietenkin kaikki oikeus niihin. Kuitenkin on hienoa, että he ovat tässä parlamentaarisessa työryhmässä mukana, ja kun hekin tässä vastalauseessaan toteavat, että he ovat valmiita toimimaan näiden EU:n uusien finanssipoliittisten sääntöjen mukaisesti, niin tästä voi kyllä vetää sen johtopäätöksen, että itse asiassa siitä ensi kauden ja sitä seuraavankin kauden rahoitusasematavoitteen ei luulisi olevan hirveätä epäselvyyttä, koska se määräytyy nimenomaan näiden EU-sääntöjen puitteissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.32 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Hyvä huomautus teiltä tuossa äsken aikarajasta. Olen niin tottunut noihin viiden minuutin puheenvuoroihin, että sitä noudatin siinä sitten ja en muistanut tätä seitsemää minuuttia. Kiitos siitä huomautuksesta.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Räsänen totesi myös saman, minkä aioin tässä alussa sanoa, että vasemmistoliitto ilmoitti, että nämä EU:n säännökset käyvät heille, ja nyt nämä lähivuodet ovat näitä EU-säännöksiä: 6,4 miljardia ja seuraavalle kaudelle 4,8 miljardia, jos seitsemän vuoden sopeutuksella mennään, tämänhetkisen arvion mukaan. Siinä mielessä on hyvä, että poliittisesti tämä sopeutustaso on aika lailla kahdelle kaudelle selvä ja varmasti myös vähän pitemmälle kaudelle, koska itse uskon, että velka on niin korkealla tasolla vielä sitten kahden vaalikaudenkin jälkeen, että nämä EU-säännökset ohjaavat meitä vielä ja sieltä tulevat ne isommat rajat kuin nämä meidän omat rajat.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kuitenkin sitten se kokonaisuus, että kun tässä on tämä julkinen velka, niin siinä puhutaan silloin valtionvelasta, joka on yli 185 miljardia tällä hetkellä, ja kuntien ja hyvinvointialueitten velasta. Tämä koko julkinen sektori on tässä nyt tarkastelussa, ja siinä mielessä on erittäin tärkeää, että tässä on laaja poliittinen sitoutuminen yli hallitus—oppositio-rajojen, koska näitä ratkaisuja tehdään myöskin siellä kunnissa ja hyvinvointialueilla ja kun tämä raamitus on siinä mukana, niin se vaikuttaa myös siellä tehtäviin päätöksiin. Kun kunnissakin on tällä hetkellä taloudellisia haasteita ja velkaantumista ja investointitarpeita, myöskin tämä tulee varmasti olemaan siellä keskustelussa mukana. Onkin semmoinen kysymys, miten tätä ohjausvaikutusta siellä sitten alueellisella tasolla pystytään huomioimaan hyvin.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä semmoinen tärkeä asia, joka liittyy akateemiseen tutkimukseen, mitä tämän ympärillä on: Toivoisin, että se akateeminen tutkimus lisääntyisi sillä tavalla, että niitä toimenpiteitä, mitä tässä tehdään, minkälaisia vaikutuksia niillä on kasvuun ja minkälaisia vaikutuksia on pitkässä juoksussa, tutkittaisiin tosi paljon tämän ympärillä ja tehtäisiin vähän uusia arviointoja, koska nykyiset vaikutukset... Esimerkiksi tämä SISU-malli on meillä ollut täällä salissa monta kertaa keskustelussa, ja tuntuu, että se ei oikein huomioi tätä kokonaisuutta. Se on hyvin kaavamainen ja näin pois päin, ja meidän pitäisi sillekin alueelle löytää vähän uusia mittareita. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

18.35 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Päätin vielä osallistua tähän keskusteluun sen vuoksi, että jäsenän itse monia asioita numeroiden ja matematiikan kautta, ja tämä tietenkin pätee erityisesti talousasioihin.

Meidän bruttokansantuotteemme on tällä hetkellä arvoltaan 280 miljardia euroa. Nyt teen tällaisen olettaman, että jos se kasvaa tästä eteenpäin yhden prosentin vuodessa vuoteen 2035 saakka, niin silloin se on 309 miljardia euroa. Sitten teen toisen olettaman: jos meidän julkisen talouden velka silloin vuonna 2035 — jolloin, kuten äsken totesin, tämä bkt on 309 miljardia euroa — on 90 prosenttia tästä, niin se on itse asiassa silloin 278 miljardia euroa. Tiedän, että numeroita on vaikea seurata näin suullisessa keskustelussa ilman mitään tauluja, joissa niitä esittäisi. Mutta jos nyt tästä eteenpäin sitten viisi vuotta, vuodesta 2035 vuoteen 2040, talouden kasvu jatkuu yhdellä prosentilla vuodessa ja silloin saman viiden vuoden aikana meidän pitää tämä 90 prosentin velkasuhde saada pudotettua 0,75 prosentilla joka vuosi, niin meillä saa — käytän tämmöistä sanaa — olla vuonna 2040 velkaa 86,25 prosenttia. Ja kun katson, mitä se 86,25 prosenttia tekee silloisesta bkt:stä, niin se on itse asiassa 280 miljoonaa euroa eli kaksi miljoonaa enemmän kuin lähtövuonna oli velkaa. Eli meillä valtionvelka voisi siis kasvaa kahdella miljoonalla, mikä on tietysti tavattoman vähän, ja silti meillä velkasuhde pieneneisi. Jos teen tästä sitten toisen kalkyylin, jossa käytän 1,5 prosentin vuotuista kasvua — itse asiassa en toista niitä numeroita, mutta ne ovat tietenkin vähän suuremmat kuin äsken käytetyt — niin silloin ollaan tilanteessa, jossa valtionvelka voisi vuodesta 2035 vuoteen 2040 kasvaa yhdeksällä miljoonalla eurolla [Lauri Lyly: Miljardilla!] — miljardeilla euroilla tietenkin, koko ajan — niin sitten tapahtuisi niin, että tämä velkasuhde alenisi vastaavasti 0,75 prosenttiyksikköä jokaisena vuonna.

Eli tällä laskelmalla, joka on aika lailla yksinkertaistettu, en ole itse asiassa ollenkaan sitä mieltä, että tämä on jotain talouskuripolitiikkaa tai tämä on jotain hirveän vaikeaa tai haastavaa, vaan tavallaan tämä osoittaa sen, että tämä yhtälö toteutuu aina sitä paremmin, mitä voimakkaampaa meidän talouskasvu on. Tämä prosenttilasku on kuitenkin jakolaskea. Kysymys on siitä, että kun siinä on se velan määrä ja se bkt:n määrä, niin mitä paremman talouskasvun me saamme aikaiseksi, sitä varmemmin meidän velkasuhteemme pienee, vaikka itse asiassa velka voi samana aikana jonkun verran kasvaa.

Tämän halusin tässä todeta. — Pyydän anteeksi nyt sitten. Eivät ne miljardit ja miljoonat minulla sekaisin mene, mutta kuitenkin puhuessani tässä vapaasti käytin väärää suurenta näiltä osin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

18.39 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Sen verran vielä jatkan tätä keskustelua, että niin kuin tuossa mietinnössäkkin todetaan, tähän on ensimmäinen ja totta kai erittäin tärkeä askel sillä yhteisellä matkalla, että saamme tämän julkisen talouden tilanteen Suomessa kääntymään. Tämän osaltahan keskiöön muodostuvat seuraavat kaksi vaalikautta, jotka tulevat tämän osalta olemaan kaikista vaikeimmat johtuen siitä, että meillä valitettavasti tällä hetkellä velkasuhde on noussut erityisen nopeasti. Ensisijaisesti se nousu on ensin saatava tasaantumaan, jotta velkasuhde ei siis enää nousisi, ja sen jälkeen painettua laskuun. Ja kun näitä erilaisia ennusteita katsoo, mitä tuotetaan niin kotimaassa kuin ulkomaillakin, niin tämä on se seuraavan kahden vaalikauden keskeisin työn sarka. Sen osalta on hienoa, että olemme nyt yhdessä ottaneet ne ensimmäiset askeleet sen suhteen, että tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

työ tullaan hoitamaan, ja seuraava askel on sitten se, että pystymme yhdessä myös asettamaan ne konkreettiset tavoitteet sille rahoitusasemalle niin pidemmälle aikavälille kuin myös koskemaan sitä tulevaa vaalikautta.

Arvoisa puhemies! Tässä myös moni on viitannut siihen, mikä on itse asiassa tämän taloudellisen kestävyyskannalta kaikista tärkein asia, ja kyllähän se tulee tähän talouskasvun ja työllisyyden vahvistumiseen. Tästä on hyvä ottaa se esimerkki, kun tämä on Suomessa kyetty tekemään. Vuonna 95 Suomen julkinen alijäämä oli kaikista EU-maista siellä suurimpien joukossa. Olimme siis pahnanpohjimmaisissa 90-luvun puolivälissä. Siitä kun katsomme 12 vuotta eteenpäin, vuoteen 2007, niin sinä aikana, siis 12 vuodessa, kävi niin, että vuonna 2007 Suomen julkisen talouden ylijäämä oli puolestaan kaikista suurin kaikista EU-maista. Tämä kertoo sen, että tämä käänös on mahdollinen. Ja mitä se vaatii ennen kaikkea? Totta kai se vaatii myös tiukkaa finanssipolitiikkaa, vaatii päätöksentekijöiltä paljon, mutta ennen kaikkea se vaatii, että talous saadaan kasvuun, koska se 90-luvunkin jälkipuoliskolla ja 2000-luvun alussa tapahtunut käänne siinä meidän velkasuhteessa lähti juuri siitä, että meillä noina vuosina myös talous kasvoi kaikista eniten — ja moni täällä sallissa tietää, mitkä tekijät siellä ovat tietenkin olleet taustalla. Tästä me tulemme siihen, mitä meidän pitäisi myös yhdessä entistä enemmän pohtia: millä toimenpiteillä me pitkällä aikavälillä kaikista parhaiten vahvistamme Suomessa talouskasvun ja työllisyyden kasvun edellytyksiä. Niiden myötä myös tämä julkisen talouden kestävyys tullaan turvaamaan pidemmällä aikavälillä ja velkasuhde saadaan tosiasiallisesti laskuun.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

18.42 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Tuo edustaja Lindénin edellä kuvaama malli, jossa käytettiin lukujakin ja kerrottiin siitä, että jos meille syntyy kohtuullista talouskasvua, niin me kyllä pystymme sitten tästä urakasta selviämään, pitää täysin paikkansa, mutta sillä ehdolla, että meidän pitää ensinnä saavuttaa tässä parissa vaalikaudessa se tilanne, että me lopetamme tämän velkaantumisen noin kohtuullisesti. Ja jos me sen jälkeen saamme vaikka puolentoista prosentin talouskasvun, niin sittenhän meillä ei tarvitse sen alijäämän olla välttämättä nolla, puhumattakaan ylijäämästä. Se kärsii olla puoli prosenttiyksikköä ihan hyvin, ja se velka alkaa taantumaan tämän tavoitteen mukaisesti. Mutta tämä kaikista haastavin matka on nyt se pari vaalikautta saada tämä rahoitusasema parannettua siihen tilanteeseen, että se on lähellä nollaa. Sitten me kyllä onnistumme siinä. Siis edessä oleva urakka on kova mutta ei mahdoton sen jälkeen, kun tämä taitoskohta on saatu tehtyä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.43 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Helppoa ei tule olemaan millään hallituksella kahden kolmen vaalikauden aikana, se on selvä asia, kun julkiseen talouteen kohdistuu todella kovia paineita muun muassa kasvavien sotemenojen, ikärakenteemme, koulutustarpeiden, kasvavien korkomenojen ja puolustusmenojen osalta — tässä vain muutamia mainitakseni. Aika varmaa on, että seuraavia vaaleja käydään edellä kuvatuista asioista eli siitä, miten näihin sopeutustavoitteisiin päästään, mitä keinoja siinä käytetään ja miten puolueet niihin vastaavat. Se on hyvä, koska silloin se pelkistää sen myöskin sen vaaliaseelman hyvin voimallisesti, kun ollaan raamitettu yhdessä ja kun täällä nyt on tullut esiin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

se, että me kaikki puolueet tässä salissa olemme sitoutuneet näihin EU:n fipo-säännöistä tuleviin lukuihin, ollaan tässä sopimuksessa sitten mukana tai ei. Tämä on se kokonaisuus, joka tekee tästä tosi mielenkiintoisen, ja varmasti se, että kaikki ovat huolissaan tästä julkisesta velasta, on hyvä asia. Nyt keskustelu siirtyy sisältöihin, ja sillä tavalla ollaan politiikan ytimessä.

No, hyvää tässä on — tässä keskustelussa ei ole tullut se esiin — että kyllähän näihin ulkopuolisiin, ei omissa käsissä oleviin poikkeusjuttuihin tässäkin voidaan hakea joustoja. Siinä on koronan tapaisia juttuja, selkkauksia ja muita, niin että tämä ei ole niin naulittu kuin täällä on ehkä annettu ymmärtää, ja siinä mielessä tämä joustomekanismikin täällä on. Aika näyttää, miten tässä onnistutaan.

Joka tapauksessa voi sanoa, että megaluokan juttu on, että yli hallitus—oppositio-rajojen määritellään parlamentaarisesti ennakolta vaalikausien liikkumatila ja velan hoitaminen. Se on iso asia. Ainakin Ruotsi on näissä onnistunut, kun tätä on tehty vähän pitemmän aikaa. Sielläkään kaikki puolueet eivät ole siinä mukana, mutta pääpuolueet siellä ovat kaikki mukana, ja näin Ruotsi on pystynyt yhteistyöllä rakentamaan tämän tilanteen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

18.46 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi tämän asian kohdalta vielä lyhyesti:

On aivan selvää, että meidän julkisen talouden kunto pitää saada ihan eri tasolle kuin millä se nyt on. Olemme aivan mutasarjaa Euroopan mittapuussa ja Suomen historian ehkä vaikeimmassa taloustilanteessa, pois lukien sotavuodet tietenkin ja sotien jälkeinen tilanne. Tällaisen rauhallisemman talousajan aikana olemme pahimmassa mahdollisessa paikassa. Mutta se ei parane sillä, että me hallintoa muka täällä viilaamme ja laitamme sitä kuntoon. Ainoa ongelma meillä on, että meillä ei tuotantotalous pelaa. Me olemme rakentaneet omilla byrokratioilla ja omilla älyttömillä päätöksillä semmoisen tilanteen, jossa metsäteollisuutta ajetaan alas ja energian hinta on hyppytetty valtavan ylös. Kotimaisen turpeen hukkaamalla olemme menettäneet sen halvan energian, jonka varassa Suomen kaikki teollisuus on.

Suomi tuottaa maailmanmarkkinoille tuotteita, jotka vaativat paljon massaa ja paljon energiaa: metalliteollisuutta, kemianteollisuutta, puuta ja konerakentamista ja kaikkea tällaista. Ajatelkaa jotain isoa laivatelakkaa, miten valtavan paljon se energiaa vaatii, jotta se toimisi. Sama koskee metsäteollisuutta ja vaikka mitä tahansa suomalaista teollisuutta, millä me vientitulomme ansaitsemme. Jos tätä emme laita kuntoon, niin nämä velkajarrut ja monet muut hallinnolliset päätökset kaikuivat tyhjille seinille. Niillä ei ole mitään väliä, koska tulopuolta pitää kasvattaa ja menopuolta pienentää. Menopuolen pienentäminen tapahtuu byrokratiaa purkamalla, esimerkiksi luvitukset kuntoon, niin että ne tulevat nopeasti. Ei voi olla niin, että vuosisotalla luvat seisovat tuolla virastoissa ja yrittäjät lähtevät tästä maasta pois. Pahimmillaan myyvät yrityksensä pois ja itse lähtevät ulkomaille auringonottoon, ja ulkomaiset firmat korjaavat sen hyödyn, mitä yritys on Suomessa omana toiminta-aikanaan tehnyt.

Katsokaapa nyt vaikka esimerkiksi, mitä pahimmillaan tapahtui Suomessa, kun näitä energiapäätöksiä tehtiin. Kun oli Fortumin homma — täällä ei tarvinne kurssia pitää teille helsinkiläisille, ketkä tässä kaupungissa asuvat, niin kuin allekirjoittanut tällä hetkellä —

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

eli kun myytiin sähköverkot Carunalle, miten kävi? Hinnat nousivat älyttömästi. Kun Vapo piti ajaa alas, niin miten kävi, kun myytiin Nevel ranskalaiselle pääomasijoitusyhtiölle? Niillä paikkakunnilla, missä Nevelillä on voimalaitoksia, hinnat nousivat pilviin hyvin äkkiä. Tällä keinoin kun toimimme, niin menetämme kaiken. Ihan turha kuvitella, että ulkomaiset pääomasijoittajat tuntevat suomalaisia veronmaksajia kohtaan sääliä, kun he laskujaan lähettävät. Ei tarvinne Carunan hallitsemassa kaupungissa juurikaan mitään muuta puhua. Katsokaa vaikka viimeisten vuosien sähkölaskuja, niin tiedätte, mitä se on.

Elikkä meidän pitää saada tämä suomalainen tuotantotalous pyörimään ja yritykset voimaan hyvin. Vain voittoa tuottavat yritykset maksavat kunnolla veroja, investoivat ja palkkaavat uutta työvoimaa. Euroopan unioni tähtää valtavaan byrokratian kasvattamiseen, joka tuo tälle mantereelle vain pahaa oloa ja yhä kauheampaa taloustilannetta, joka johtuu toki Ukrainan sodasta, mutta on tässä itse tuotettua virhettäkin hyvin paljon.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.